

งานศึกษาวิจัยเรื่อง พัฒนาการของเครือข่ายจัดการลุ่มน้ำแม่ศึกในการจัดการลุ่มน้ำแม่ศึก: กรณีศึกษา ลุ่มน้ำแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการในการก่อตัวของเครือข่ายลุ่มน้ำเป็นองค์กรภาคประชาชนที่มีการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตลุ่มน้ำแม่ศึก รวมทั้งศึกษากลไกการจัดการ กระบวนการขับเคลื่อนปฏิบัติการของเครือข่ายในการจัดการสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ศักยภาพและข้อจำกัดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ศึกในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ศึก

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้รู้และชาวบ้านในพื้นที่ศึกษาเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ศึก การเก็บภาคสนามในพื้นที่ศึกษาทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ คณะกรรมการบริหารเครือข่ายจัดการลุ่มน้ำแม่ศึก จำนวน 25 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาโดยการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มประชากรตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ศึกที่มีการใช้น้ำจาก ลำน้ำแม่ศึก และห้วยทรายขาวซึ่งเป็นสาขาย่อยของลำน้ำแม่ศึก จำนวน 94 คน รวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ตลอดจนการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาได้ทำการทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

จากการศึกษาพบว่า เครือข่ายจัดการลุ่มน้ำแม่ศึกเกิดขึ้นจากกระบวนการปฐมนิเทศซึ่งเป็นการจัดตั้งโดยมูลนิธิรักษ์ไทยซึ่งไม่ได้ดูเงื่อนไขจากกระบวนการธรรมชาติของการเกิดเป็นกลุ่มและไม่ได้มองว่าการแตกตัวของสังคมซึ่งเป็นความสัมพันธ์ชุดใหม่เกิดขึ้นในชุมชน เพราะฉะนั้นจึงไม่สามารถคาดหวังได้ว่าเครือข่ายที่เกิดขึ้นนี้จะสามารถจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นเหมือนเครือข่ายกลุ่มผู้ใช้น้ำ จุดสำคัญอันจะนำไปสู่เครือข่ายที่ใกล้เคียงเครือข่ายธรรมชาติมากที่สุด คือ ต้องหาจุดร่วมกันของชุมชนในลุ่มน้ำ เครือข่ายจัดการลุ่มน้ำแม่ศึกเป็นเพียงเวทีที่สร้างความชอบธรรมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานการณ์ปัญหาเท่านั้นและเป็นเวทีที่ต่อสู้กันของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เครือข่ายที่เกิดขึ้นเป็นเพียงการบรรเทาปัญหาเพื่อไม่ให้ลุกลามต่อไป อย่างไรก็ตามความขัดแย้งไม่ได้ลดลง

ทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้นในลุ่มน้ำแม่ศึกควรยกเอาปัญหาที่เกิดขึ้นจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นปัญหาร่วมของคนทั้งลุ่มน้ำ และควรมีการวิเคราะห์ผลกระทบทางนิเวศวิทยาเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่

ABSTRACT

180846

The purposes of this research, Development of Mae Suk Watershed Network in Natural Resources Management: A Case of Mae Suk Watershed, Mae Chaem District, Chiang Mai Province, are to study the development of forming a Watershed Network as a people organization which implement natural resources management in Mae Suk watershed. This research also studies the management mechanism, the process of network movement of conflict management, and the potentials and limitations of Mae Suk Watershed Management Network on natural resources management.

This study was conducted using secondary data collection from relevant research documents and government agencies' documents and interviews with key people and villagers to know Mae Suk watershed's baseline data. The field data were collected by using 2 sets of questionnaires which included 25 executive committees from Mae Suk's watershed management network using purposive sampling and 94 samples of people who use the Mae Suk stream and Huai Sai Khaw stream, a tributary of the Mae Suk stream, for agriculture; and doing non-participatory observation and in-depth interviews with the stakeholders in the research area.

It was found that Mae Suk Watershed Management Network was established following Rak Thai Foundation's process of network formation. This process did not consider the conditions of a natural process for group formation and did not recognize the existence of social fragmentation as a new set of community relations. Therefore, the current network can not be expected to be able to solve problems as the water users' network. The significant point so that the present network can become a more natural network, is to find out the collective problems of the communities in Mae Suk's Watershed area. The Mae Suk Watershed Management Network is the only space where all the stakeholders affected by these problems encourage their fairness, and the space of competing power relations. The current network reduced the natural resources management problems, but the conflicts still exist.

The solution for the problems within Mae Suk Watershed should raise the problems of the natural resources degradation as a collective problem of the whole watershed area and include the analysis of the ecological effects in the area.